

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hetedik tanács)

2022. május 19.*

„Előzetes döntéshozatal – Migráns munkavállalók – Szociális biztonság – Alkalmazandó jog – 1408/71/EGK rendelet – A 14. cikk (2) bekezdése a) pontjának i. és ii. alpontja – 883/2004/EK rendelet – A 11. cikk (5) bekezdése – A 13. cikk (1) bekezdésének a) és b) pontja – A »bázishely« fogalma – Légiutas-kísérő személyzet – A kereső tevékenységüket két vagy több tagállamban folytató munkavállalók – Kapcsolóelvek”

A C-33/21. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Corte suprema di cassazione (semmitőszék, Olaszország) a Bírósághoz 2021. január 18-án érkezett, 2020. december 21-i határozatával terjesztett elő

az **Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro (INAIL)**,

az **Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS)**

és

a **Ryanair DAC**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (hetedik tanács),

tagjai: J. Passer tanácselnök, F. Biltgen (előadó) és M. L. Arastey Sahún bírák,

főtanácsnok: J. Richard de la Tour,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro (INAIL) képviseletében L. Frasonà és G. Catalano avvocati,

* Az eljárás nyelve: olasz.

- az Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) képviselőjében A. Sgroi, L. Maritato, E. De Rose és C. D’Aloisio avvocati,
- a Ryanair DAC képviselőjében S. Piras avvocato, E. Vahida avocat, S. Rating abogado és Rechtsanwalt, I.-G. Metaxas-Maranghidis dikigoros, valamint S. Bargellini avvocata,
- az olasz kormány képviselőjében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: G. Rocchitta avvocato dello Stato,
- Írország képviselőjében M. Browne, segítői: E. Egan McGrath, Barrister-at-Law, J. Quaney és T. Joyce, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében D. Martin és D. Recchia, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2004. március 31-i 631/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL 2004. L 100., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 10. o.) módosított, és az 1996. december 2-i 118/97/EK tanácsi rendelettel (HL 1997. L 28., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 3. o.) módosított és naprakésszé tett, a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet (a továbbiakban: 1408/71 rendelet) 14. cikke 2. pontja a) alpontjának az értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet az egyrészről az Istituto nazionale per l’assicurazione contro gli infortuni sul lavoro (INAIL) (országos munkahelyibaleset-biztosítási intézet, Olaszország) és az Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) (országos társadalombiztosítási intézet, Olaszország), valamint másrészről az Írországban székhellyel rendelkező Ryanair DAC között, annak tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, hogy ezen utóbbi megtagadta, hogy az Orio al Serio repülőtérre (Bergamo, Olaszország) beosztott légiutas-kísérő személyzete tekintetében ezen intézményeknél biztosítást kössön.

Jogi háttér

Az uniós jog

Az 1408/71 rendelet

- 3 Az 1408/71 rendeletet 2010. május 1-jétől hatályon kívül helyezték. Mivel az alapjogviták a társadalombiztosítási járulékok megfizetésének a 2006 júniusa és 2010 februárja közötti időszak tekintetében, és a biztosítási díjak megfizetésének a 2008 januárja és 2013 januárja közötti

időszak tekintetében való elmulasztását érintik, azok az 1408/71 rendelet hatálya alá tartozhatnak. E rendelet tartalmazott egy „Az alkalmazandó jogszabályok meghatározása” címet viselő II. címet, amely magában foglalta e rendelet 13–17. cikkét.

4 E rendelet „Általános szabályok” című 13. cikke a következőket írta elő:

„(1) A 14c. és 14f. cikkekre is figyelemmel, a rendelet hatálya alá tartozó személyekre csak egy tagállam jogszabályai alkalmazandóak. E jogszabályokat e cím rendelkezései szerint kell meghatározni.

(2) A 14–17. cikk rendelkezéseire is figyelemmel:

a) egy tagállam területén alkalmazott személy e tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik, még abban az esetben is, ha egy másik tagállam területén rendelkezik lakóhellyel, vagy ha az őt alkalmazó vállalkozás vagy munkáltató székhelye vagy lakóhelye egy másik tagállam területén található [helyesen: valamely tagállam területén alkalmazott személy e tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik, még abban az esetben is, ha valamely másik tagállam területén rendelkezik lakóhellyel, vagy ha az őt alkalmazó vállalkozás vagy magánszemély székhelye vagy lakóhelye valamely másik tagállam területén található];

[...]”

5 Az említett rendeletnek „Az ellenérték fejében munkát végző személyekre (kivéve a tengerészekre) alkalmazandó különös szabályok” című 14. cikke értelmében:

„A 13. cikk (2) bekezdésének a) pontja az alábbi kivételekkel és körülmények között alkalmazandó:

[...]

(2) Az a személy, akit szokásosan két vagy több tagállam területén foglalkoztatnak, a következők szerint meghatározott jogszabályok hatálya alá tartozik:

a) az a személy, aki egy olyan vállalkozás hajózó [helyesen: utazó vagy légiutas-kísérő] személyzetének tagja, amely más vagy saját számlájára nemzetközi vasúti, közúti, légi vagy belvízi személyszállítási vagy áru fuvarozási szolgáltatást végez, és amely vállalkozás székhelye egy tagállamban található, ez utóbbi tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik a következő megszorításokkal:

i. ha az említett vállalkozás fiókteleppel vagy állandó képvisellel rendelkezik más tagállamban, mint amelyikben a székhelye található, e fióktelep vagy állandó képviselő által alkalmazott személy azon tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik, amely tagállamban e fióktelep vagy állandó képviselő található;

ii. ha az adott személyt elsődlegesen annak a tagállamnak a területén alkalmazzák, amelyben lakóhellyel rendelkezik, e személy e tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik még abban az esetben is, ha az őt alkalmazó vállalkozás annak a tagállamnak a területén nem rendelkezik székhellyel, fiókteleppel vagy állandó képvisellel”.

6 Ugyanezen rendeletnek „A 13–16. cikk alóli kivételek” című 17. cikke a következőképpen rendelkezett:

„Két vagy több tagállam, e tagállamok hatáskörrel rendelkező hatóságai vagy e hatóságok által kijelölt szervek közös megállapodással a személyek egyes csoportjai vagy egyes személyek érdekében a 13–16. cikk rendelkezései alól kivételeket írhatnak elő.”

- 7 Az 1408/71 rendeletnek „A migráns munkavállalók szociális biztonságával foglalkozó igazgatási bizottság” címet viselő IV. címében szereplő, „A bizottság összetétele, működése” című 80. cikk az (1) bekezdésében a következőket írta elő:

„A[z Európai] Bizottság mellett az egyes tagállamok kormányának képviselőiből létre kell hozni a migráns munkavállalók szociális biztonságával foglalkozó igazgatási bizottságot (a továbbiakban: igazgatási bizottság), amelyet szükség esetén szakértő tanácsadók segítenek. A Bizottság egy képviselője az igazgatási bizottság ülésein tanácsadói minőségben vesz részt.”

- 8 Az e rendelet „Vegyes rendelkezések” című VI. címében szereplő, „Az e rendelet hatálya alá tartozó intézmények és személyek közötti viszony” [nem hivatalos fordítás] címet viselő 84a. cikk az (3) bekezdésében a következőket írta elő:

„E rendelet értelmezése vagy alkalmazása során felmerülő nehézségek esetén, amelyek veszélyeztethetik egy, a rendelet hatálya alá tartozó személy jogait, az illetékes állam vagy az érintett személy lakóhelye szerinti állam intézménye kapcsolatba lép az érintett tagállam(ok) intézményével (intézményeivel). Ha ésszerű időn belül nem találnak megoldást, az érintett hatóságok az igazgatási bizottsághoz fordulhatnak, hogy avatkozzon be”.

A 883/2004 rendelet

- 9 A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2004. L 166., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 72. o.) az alkalmazási időpontjától, azaz 2010. május 1-jétől hatályon kívül helyezte az 1408/71 rendeletet, és annak helyébe lépett. Ezen időpontot megelőzően a 883/2004 rendeletet módosította a 2009. szeptember 16-i 988/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2009. L 284., 43. o.) (a továbbiakban: a 2009-ben módosított 883/2004 rendelet). E rendeletet módosította a 2012. május 22-i 465/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 149., 4. o.) is (a továbbiakban: a 2012-ben módosított 883/2004 rendelet), amely 2012. június 28-án lépett hatályba. A 883/2004 rendelet e két változata alkalmazandó a jelen ügyre annyiban, amennyiben az a biztosítási díjak megfizetésének a 2008. január 25. és 2013. január 25. közötti időszak vonatkozásában való megtagadására vonatkozik.
- 10 A 2012-ben módosított 883/2004 rendelet (18b) preambulumbekkezdésének szövege a következő:

„A polgári légi közlekedés területén a műszaki előírások és a közigazgatási eljárások összehangolásáról szóló, 1991. december 16-i 3922/91/EGK tanácsi rendelet [(HL 1991. L 373., 4. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 1. kötet, 348. o.)] III. melléklete szerint a hajózószemélyzet és a légiutas-kísérő személyzet tagjaira vonatkozóan a »bázishely« az üzemben tartó által a személyzet tagja számára kijelölt hely, ahol az rendszerint megkezdzi és befejezi szolgálati idejét vagy szolgálati idejeinek egy sorozatát, és ahol normál körülmények között az üzemben tartó nem felelős a személyzet érintett tagjának elszállásolásáért. Az e rendelet II. címének a hajózószemélyzet és a légiutas-kísérő személyzet tagjai esetében történő alkalmazásának megkönnyítése érdekében helyénvaló a »bázishely« e fogalmát kritériumként használni a hajózószemélyzet és a légiutas-kísérő személyzet tagjaira alkalmazandó jog meghatározásához. A hajózószemélyzet és a légiutas-kísérő személyzet tagjaira alkalmazandó jognak azonban stabilnak kell maradnia, és a bázishely elvének alkalmazása nem eredményezheti azt, hogy az ágazat munkaszervezése vagy a szezonális szükségletek következtében gyakran változzon az alkalmazandó jog.”

11 A 883/2004 rendelet e két változatának „Az alkalmazandó jogszabályok meghatározása” címet viselő II. címe tartalmazza a rendelet 11–16. cikkét. E rendelet átveszi az 1408/71 rendelet II. címének a rendelkezéseit.

12 A 2009-ben módosított 883/2004 rendelet 11. cikke négy bekezdést tartalmaz, amelyek közül az (1) és a (3) a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az e rendelet hatálya alá tartozó személyekre csak egy tagállam jogszabályai alkalmazandóak. E jogszabályokat e cím rendelkezései szerint kell meghatározni.

[...]

(3) A 12–16. cikkekre is figyelemmel:

a) a munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként egy tagállamban tevékenységet folytató személyek az adott tagállam jogszabályainak a hatálya alá tartoznak;

[...]”

13 A 465/2012 rendelet e 11. cikket kiegészítette egy (5) bekezdéssel, amely azt írja elő, hogy „[a] hajószemélyzet és a légiutas-kísérő személyzet légi személy- vagy áru fuvarozási szolgáltatásokat lebonyolító tagjainak tevékenységét azon tagállamban végzett tevékenységnek kell tekinteni, amelyben a 3922/91/EGK rendelet III. mellékletében meghatározottak szerint a bázishelyük található.”

14 A 883/2004 rendelet két érintett változatának 13. cikke, amelynek címe „Tevékenység végzése két vagy több tagállamban”, lényegében azt írja elő az (1) bekezdésének a) pontjában, hogy a két vagy több tagállamban szokásosan munkavállalóként tevékenykedő személy a lakóhely szerinti tagállam jogszabályainak a hatálya alá tartozik, ha a személy a tevékenységének jelentős részét e tagállamban végzi. E 13. cikk (1) bekezdésének b) pontja pedig azt írja elő, hogy e személy abban az esetben, ha a tevékenységének jelentős részét nem a lakóhelye szerinti tagállamban végzi, azon tagállam jogszabályainak a hatálya alá tartozik, amelyben a személyt alkalmazó vállalkozás vagy munkáltató bejegyzett székhelye vagy lakóhelye található.

15 A 883/2004 rendelet két érintett változata 16. cikkének (1) bekezdése azonos megfogalmazással átveszi az 1408/71 rendelet 17. cikkének szövegét.

16 E rendelet két érintett változatának 71. cikke és 76. cikkének (6) bekezdése lényegében megegyezik az 1408/71 rendelet 80. cikkével és 84a. cikkének (3) bekezdésével.

17 Az említett rendelet két érintett változata 87. cikkének (8) bekezdése a következőket írja elő:

„Ha egy személy e rendelet következtében az 1408/71/EGK rendelet II. címével összhangban megállapítottól eltérő tagállam jogszabályainak a hatálya alá tartozik, azokat a jogszabályokat kell alkalmazni, amíg az adott helyzet változatlan marad, de legfeljebb az e rendelet alkalmazásának napjától számított tíz évig, kivéve ha az érintett személy kérelmezi, hogy az e rendelet alapján alkalmazandó jogszabályok hatálya alá tartozzon. A kérelmet attól a naptól számított három hónapon belül kell benyújtani, hogy ezt a rendeletet alkalmazzák annak a tagállamnak az illetékes intézményére, amelynek jogszabályai e rendelet alapján alkalmazandók, ha az érintett személynek az említett tagállam jogszabályai alá kell tartoznia e rendelet alkalmazásának napjától. Ha a kérelmet a kijelölt

határidőn túl nyújtják be, az alkalmazandó jogszabályváltozás [helyesen: az alkalmazandó jogszabály változása] a következő hónap első napján történik meg.”

Az 574/72/EGK rendelet

- 18 A 2005. április 13-i 647/2005/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL 2005. L 117., 1. o.) módosított, és az 118/97 rendelettel (HL 1997. L 28., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 3. o.) módosított és naprakésszé tett, az 1408/71 rendelet végrehajtására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 1972. március 21-i 574/72/EGK tanácsi rendelet magában foglalt egy 12a. cikket, amelynek címe „A[z] [1408/71] rendelet 14. cikke [2. és 3. pontjában], 14a. cikkének [2–4. pontjában], és 14c. cikkében említett, általában két vagy több tagállam területén munkaviszonyban álló vagy önálló vállalkozói tevékenységet folytató személyek tekintetében alkalmazandó szabályok” volt, és amely az (1a) bekezdésében a következőképpen rendelkezett:

„Amennyiben a[z] [1408/71] rendelet 14. cikke [2. pontja] a) pontjának megfelelően a nemzetközi közlekedési vállalkozás hajózó [helyesen: utazó vagy légiutas-kísérő] személyzetéhez tartozó személy az őt alkalmazó vállalkozás székhelye, fióktelepe vagy állandó telephelye szerinti, illetőleg lakóhelye és elsődleges munkaviszonya helye szerinti tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik, az ezen tagállam hatáskörrel rendelkező hatósága által kijelölt intézmény az érintett személy részére igazolást bocsát ki arról, hogy az érintett személy a jogszabályai hatálya alá tartozik.”

A 987/2009/EK rendelet

- 19 A 883/2004 rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló, 2009. szeptember 16-i 987/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2009. L 284., 1. o.) 2010. május 1-jétől hatályon kívül helyezte a 647/2005 rendelettel módosított, és az 118/97 rendelettel módosított és naprakésszé tett 574/72 rendeletet.
- 20 A 987/2009 rendelet 5. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A valamely tagállam intézménye által az alaprendelet és a végrehajtási rendelet alkalmazása céljából egy személy helyzetének bemutatására kiállított dokumentumokat, valamint a dokumentumok kiállításának alapjául szolgáló bizonyítékokat a többi tagállam intézményei mindaddig elfogadják, amíg azokat a kiállító tagállam vissza nem vonja vagy érvénytelenné nem nyilvánítja.

(2) Amennyiben a dokumentum érvényessége vagy az abban szereplő bejegyzések alapját képező tények pontossága tekintetében kétség merül fel, a dokumentumot átvevő tagállami intézmény kéri a kiállító intézménytől a szükséges pontosításokat, valamint adott esetben a dokumentum visszavonását. A kiállító intézmény felülvizsgálja a dokumentum kiállításának alapját képező indokokat és szükség esetén visszavonja a dokumentumot.

(3) A (2) bekezdés értelmében az érintett személy által szolgáltatott információ, a dokumentum vagy bizonyíték megalapozottsága vagy az azokban szereplő bejegyzések alapját képező tények tekintetében felmerült kétség esetén a tartózkodási vagy lakóhely szerinti intézmény az illetékes intézmény kérésére – ha ez lehetséges – elvégzi ezen információ vagy dokumentum szükséges ellenőrzését.

(4) Amennyiben az érintett intézmények között nem születik megállapodás, az ügyet az illetékes hatóságokon keresztül az igazgatási bizottság elé lehet terjeszteni, legkorábban egy hónappal azon napot követően, hogy a dokumentumot kézhez vevő intézmény benyújtotta a kérelmet. Az igazgatási bizottság hat hónapon belül azon napot követően, hogy az ügyet elé terjesztették, megkísérli az álláspontok összeegyeztetését.”

21 E rendelet 14. cikkének (8) bekezdése értelmében:

„[A 883/2004 rendelet] 13. cikke (1) és (2) bekezdésének alkalmazásában a »munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenység lényeges része« valamely tagállamban való gyakorlása azt jelenti, hogy a munkavállaló vagy önálló vállalkozó tevékenységeinek mennyiségileg jelentős részét ott gyakorolja, anélkül, hogy szükségszerűen e tevékenységek főbb részéről lenne szó.

Annak meghatározásakor, hogy a tevékenységek jelentős része egy adott tagállamban zajlik-e, az alábbi iránymutató jellegű ismérveket kell figyelembe venni:

- a) munkavállalói tevékenység esetén a munkaidőt és/vagy a díjazást; valamint;
- b) önálló vállalkozói tevékenység esetén a forgalmat, a munkaidőt, a nyújtott szolgáltatások számát és/vagy a jövedelmet.

A fent említett ismérvek tekintetében a 25%-ánál kisebb arányú megfelelés – amit átfogó értékelés keretében kell megállapítani – azt jelzi, hogy a tevékenységek jelentős része nem az adott tagállamban folyik.”

A 44/2001/EK rendelet

22 A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o.; HL 2011. L 124., 47. o.) II. fejezetének 5. szakasza, amelyet az 18–21. cikkek alkotnak, az egyedi munkaszerződésekkel kapcsolatos jogvitákra vonatkozó joghatósági szabályokat írja elő.

23 Az említett rendelet 18. cikke (1) bekezdésének szövege a következő:

„A 4. cikk és az 5. cikk 5. pontjának sérelme nélkül az egyedi munkaszerződéssel kapcsolatos ügyekben a joghatóságot e szakasz határozza meg.”

24 Ugyanezen rendelet 19. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Valamely tagállamban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező munkaadó perelhető:

1. annak a tagállamnak a bíróságai előtt, ahol lakóhellyel vagy székhellyel rendelkezik; vagy
2. más tagállamban:
 - a) a munkavállaló szokásos vagy legutóbbi munkavégzési helyének bíróságai előtt; vagy
 - b) amennyiben a munkavállaló egyik államban sem végez vagy végzett rendszeresen munkát, annak a helynek a bíróságai előtt, ahol a telephely, amely a munkavállalót foglalkoztatta található vagy található volt.”

Az olasz jog

- 25 Az 1935. október 4-i regio decreto legge, n. 1827 convertito con modificazioni dalla L. 6 aprile 1936, n. 1155 – Perfezionamento e coordinamento legislativo della previdenza sociale (az 1936. április 6-i 1155. sz. törvénnyel módosított és törvénnyé alakított, a társadalombiztosítás jogi szabályozásának tökéletesítéséről és koordinálásáról szóló, 1827. sz. rendkívüli királyi törvényerejű rendelet; a *Gazzetta Ufficiale del Regno d'Italia* 1936. június 26-i 147. száma) 37. cikke azt írja elő, hogy a rokkantbiztosítás, az öregségnyugdíj-biztosítás, valamint a tuberkolózis megbetegedés és a kényszerű munkanélküliség esetére szóló biztosítás – az említett rendeletben előírt kivételek sérelme nélkül – állampolgárságtól és nemtől függetlenül kötelező minden 15 év feletti és 65 év alatti munkavállaló számára.
- 26 Az 1965. június 30-i Decreto del Presidente della Repubblica, n. 1124 – Testo unico delle disposizioni per l'assicurazione obbligatoria contro gli infortuni sul lavoro e le malattie professionali (a munkahelyi balesetek és foglalkoztatási megbetegedések elleni kötelező biztosításra vonatkozó rendelkezések egységes szerkezetbe foglalt szövegéről szóló 1124. sz. köztársasági elnöki rendelet (a GURI 1965. október 13-i 257. száma) a 4. cikkében azt írja elő, hogy az említett biztosítás azokra a személyekre terjed ki, akik más személy alkalmazásában és irányítása alatt, állandó vagy ideiglenes jelleggel fizetett kétkezi munkát végeznek, a javadalmazás módjától függetlenül, vagy azokra, akik a munkában való érdemi részvétel nélkül e körülmények között mások munkáját felügyelik.

Az alapjogviták és előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 27 Az INPS egy vizsgálatot követően megállapította, hogy a Ryanairnek a bergamói Orio al Serioi repülőtérre beosztott 219 munkavállalója Olaszországban folytat munkavállalói tevékenységet, és az olasz jog, valamint az 1408/71 rendelet 13. cikke alapján e személyeknek a 2006 júniusa és 2010 februárja közötti időszakokra vonatkozóan az INPS-nél biztosítással kell rendelkezniük.
- 28 Az INAIL ezenfelül megállapította, hogy az olasz jog értelmében e munkavállalóknak a 2008. január 25. és 2013. január 25. közötti időszak vonatkozásában a nem légi munkavégzéssel kapcsolatos kockázatok tekintetében az INAIL-nél biztosítással kell rendelkezniük, mivel ezen intézmény szerint az említett személyeket a Ryanairnek az Orio al Serioi repülőtéren található bázishelyén foglalkoztatják.
- 29 Az INPS és az INAIL ezért az ezen időszakokra (a továbbiakban: érintett időszakok) vonatkozó társadalombiztosítási járulékok és biztosítási díjak megfizetését követelte a Ryanairtól, amely utóbbi az olasz bíróságok előtt vitatta e követelést.
- 30 A Tribunale di Bergamo (bergamói bíróság, Olaszország) és a Corte d'appello di Brescia (bresciai fellebbviteli bíróság, Olaszország) megalapozatlanság miatt elutasította az INPS és az INAIL kérelmeit, megállapítva, hogy a Ryanair alkalmazottai ezen időszakok vonatkozásában az ír jogszabályok hatálya alá tartoztak.
- 31 E bíróságok elismerték, hogy a Ryanair késedelmesen nyújtotta be az illetékes ír intézmény által kiállított E101-es igazolásokat, amelyek igazolják, hogy az azokban említett munkavállalókra az ír szociális biztonsági jogszabályokat kell alkalmazni.

- 32 A fellebbezés tárgyában eljáró bíróság megerősítette, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az E101-es igazolások kötelezőek a nemzeti bíróságokra nézve, és ebből azt a következtetést vonta le, hogy a Ryanair azon munkavállalói, akikre az általa benyújtott E101-es igazolások vonatkoznak, az érintett időszakokban az ír szociális biztonsági jogszabályok hatálya alá tartoztak. E bíróság azonban ezen igazolások vizsgálatát követően megállapította, hogy azokat nem számozták, és nem osztályozták érthető és rendszerezett módon, valamint hogy 321 igazolás állt rendelkezésre, így ezek között valószínűleg másolatok is voltak, és az igazolások nem terjedtek ki a Ryanair mind a 219 azon munkavállalójára, akik valamennyi érintett időszak során az Orio al Serio repülőtérre voltak beosztva. E bíróság ennek alapján megállapította, hogy azon munkavállalók tekintetében, akik esetében nem állt rendelkezésre E101-es igazolás, az 1408/71 rendelet alapján meg kell határozni az alkalmazandó szociális biztonsági jogszabályokat.
- 33 Az említett bíróság e tekintetben megállapította, hogy a Ryanair-nek az Orio al Serio repülőtérre beosztott 219 munkavállalóját Írországból származó útmutatások hatálya alá tartozó, ír munkaszerződéssel foglalkoztatták, és e munkavállalók a munkájukat naponta 45 percen keresztül Olaszország területén, a munkaidő fennmaradó részében pedig Írországból lajstromozott légi járművek fedélzetén végezték. E bíróság megállapította, hogy a Ryanair Olaszország területén nem rendelkezett fiókteleppel vagy állandó képvisellel, és ebből azt a következtetést vonta le, hogy az 1408/71 rendelet értelmében az olasz szociális biztonsági jogszabályok nem alkalmazhatók.
- 34 Ami azt az időszakot illeti, amely azt követte, amelynek során e rendelet alkalmazandó volt, a fellebbezés tárgyában eljáró bíróság megállapította, hogy nem rendelkezik a 883/2004 rendeletben és a 987/2009 rendeletben előírt kritériumok alkalmazásához szükséges ténybeli elemekkel, de a 2012-ben módosított 883/2004 rendeletben előírt, a „bázishelyre” vonatkozó új kapcsolóelv mindenestre *ratione temporis* nem alkalmazható. E bíróság ennek alapján arra a következtetésre jutott, hogy ebben az időszakban a Ryanair 219 munkavállalója közül azok, akik esetében nem állt rendelkezésre E101-es igazolás, az ír szociális biztonsági jogszabályok hatálya alá tartoztak.
- 35 Az INPS és az INAIL felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz, a Corte suprema di cassazione-hoz (semmitőszék, Olaszország).
- 36 Bár ezen utóbbi bíróság elismeri a Ryanair által benyújtott E101-es igazolások kötelező jellegét, úgy véli, hogy mivel a fellebbezés tárgyában eljáró bíróság a tények értékelése alapján, amelyet a kérdést előterjesztő bíróság nem vonhat kétségbe, azt állapította meg, hogy a Ryanair által benyújtott E101-es igazolások valójában nem terjedtek ki a Ryanair mind a 219 azon munkavállalójára, akik valamennyi érintett időszak során az Orio al Serio repülőtérre voltak beosztva, az alapügy megoldásához az 1408/71 rendelet alapján meg kell határozni, hogy melyik szociális biztonsági szabályozás alkalmazandó.
- 37 A kérdést előterjesztő bíróság különösen arra keresi a választ, hogy e szabályozást az 1408/71 rendelet 14. cikke (2) bekezdése a) pontjának i. alpontja vagy 14. cikke (2) bekezdése a) pontjának ii. alpontja alapján kell-e meghatározni.
- 38 E tekintetben rámutat arra, hogy a Bíróság a 2017. szeptember 14-i Nogueira és társai ítéletében (C-168/16 és C-169/16, EU:C:2017:688) és a 2020. április 2-i CRPNPAC és Vueling Airlines ítéletében (C-370/17 és C-37/18, EU:C:2020:260, 54–59. pont) hasznos iránymutatásokkal szolgált annak értékeléséhez, hogy az 1408/71 rendelet 14. cikke (2) bekezdése a) pontjának i. alpontja alkalmazható-e a jelen ügyben.

- 39 A kérdést előterjesztő bíróságnak azonban kétségei vannak az említett rendelet 14. cikke (2) bekezdése a) pontjának ii. alpontja értelmében vett, „elsődlegesen annak a tagállamnak a területén [alkalmazott személy], amelyben lakóhellyel rendelkezik” fogalomnak a légiutas-kísérő személyzet tekintetében való értelmezésével kapcsolatban. E bíróság konkrétan arra keresi a választ, hogy e fogalmat azon értelmezéssel analóg módon kell-e értelmezni, amelyet a Bíróság a 44/2001 rendelet 19. cikke 2. pontjának a) alpontjában szereplő, „a munkavállaló szokásos munkavégzési helye” fogalomra nézve többek között a 2017. szeptember 14-i Nogueira és társai ítéletben (C-168/16 és C-169/16, EU:C:2017:688, 57. pont) alkalmazott, amely ítélet légitársaság légiutas-kísérő személyzetének tagjaként alkalmazott vagy rendelkezésére bocsátott munkavállalókra vonatkozott, és amelyben a Bíróság azt állapította meg, hogy e fogalmat tágan kell értelmezni (lásd analógia útján: 2013. szeptember 12-i Schlecker ítélet, C-64/12, EU:C:2013:551, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), azon helyként, ahol vagy ahonnan a munkavállaló a munkáltatójával szemben fennálló kötelezettségeinek az alapvető részét ténylegesen végzi.
- 40 E körülmények között a Corte suprema di cassazione (semmitőszék) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„A [2017. szeptember 14-i Nogueira és társai ítéletben (C-168/16 et C-169/16, EU:C:2017:688)] tett megállapítások alapján lehet-e a légi közlekedési és légiutas kísérő személyzeti ágazatban [3922/91] rendelet) az »elsődlegesen annak a tagállamnak a területén alkalmazott személy, amelyben lakóhellyel rendelkezik« [1408/71 rendelet] 14. cikke (2) bekezdése a) pontjának ii. alpontjában szereplő fogalmát (a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés, a joghatóság és az egyedi munkaszerződések terén [a 44/2001 rendelet által] használt,) a »munkavállaló szokásos munkavégzési helyének« [ez utóbbi rendelet] 19. cikke 2. pontjának a) alpontjában szereplő fogalmához hasonlóan értelmezni?”

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

- 41 A Ryanair és Írország azzal érvelnek, hogy a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlan. Álláspontjuk szerint a Ryanair által benyújtott E101-es igazolások a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében kötelezőek a nemzeti bíróságokra, így sem a fellebbezés tárgyában eljáró bíróság, sem a kérdést előterjesztő bíróság nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy az 1408/71 rendelet alapján meghatározza a Ryanairnek az Orio al Serio repülőtérre beosztott 219 munkavállalójára alkalmazandó szociális biztonsági szabályozást.
- 42 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 267. cikk szerinti eljárás keretében egyedül az alapügyben eljáró és a meghozandó bírósági döntésért felelős nemzeti bíróság feladata az előtte folyamatban lévő ügy sajátosságaira figyelemmel megítélni azt, hogy egyrészt az ítélethozatala szempontjából szükséges-e az előzetes döntéshozatal, másrészt hogy a Bíróság számára feltett kérdések relevánsak-e. Következésképpen, amennyiben a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni (2016. október 12-i Ranks et Vasiļevičs ítélet, C-166/15, EU:C:2016:762, 21. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 43 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróság által saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amelynek helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja – az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A

Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmet, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2016. október 12-i Ranks et Vasiļevičs ítélet, C-166/15, EU:C:2016:762, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 44 A jelen ügyben a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy a fellebbezés tárgyában eljáró bíróság azt megelőzően, hogy megvizsgálta a Ryanair által elé terjesztett E101-es igazolásokat, és megállapította, hogy nem bizonyított, hogy azok kiterjednek a Ryanair mind a 219 azon munkavállalójára, akik valamennyi érintett időszak során az Orio al Serio repülőtérre voltak beosztva, kifejezetten emlékeztetett a Bíróság azon állandó ítélkezési gyakorlatára, amely szerint az E101-es igazolások kötelezőek a nemzeti bíróságokra. Az említett bíróság tehát úgy ítélte meg, hogy az 1408/71 rendelet alapján meg kell határozni, hogy e munkavállalók közül azokra, akik esetében nem bizonyított az E101-es igazolás megléte, mely szociális biztonsági szabályozás alkalmazandó.
- 45 Az alapeljárás tehát arra a kérdésre vonatkozik, hogy az érintett időszakokban mely szociális biztonsági szabályozás alkalmazandó a Ryanairnek az Orio al Serio repülőtérre beosztott munkavállalói közül azokra, akikre a Ryanair által benyújtott E101-es igazolások nem vonatkoznak (a továbbiakban: szóban forgó munkavállalók).
- 46 Következésképpen az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 47 Előzetesen meg kell állapítani, hogy még ha a kérdést előterjesztő bíróság formálisan az 1408/71 rendelet 14. cikke (2) bekezdése a) pontjának ii. alpontjában szereplő, „elsődlegesen annak a tagállamnak a területén [alkalmazott személy], amelyben lakóhellyel rendelkezik” fogalomnak az értelmezésére korlátozta is a kérdését, e körülmény nem képezi akadályát annak, hogy a Bíróság megadja a számára az uniós jog értelmezésének minden olyan elemét, amely hasznos lehet az e bíróság előtt folyamatban lévő ügyben való határozathozatalhoz, függetlenül attól, hogy e bíróság a kérdésének megfogalmazásában arra utalt-e.
- 48 E tekintetben a Bíróságnak kell a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információk összessége és különösen az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolása alapján meghatározni az uniós jog azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése a jogvita tárgyára figyelemmel szükséges (2021. július 8-i Staatsanwaltschaft Köln és Bundesamt für Güterverkehr ítélet, C-937/19, EU:C:2021:555, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 49 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy az alapeljárások a szóban forgó munkavállalókra az érintett időszakokban alkalmazandó szociális biztonsági szabályozás meghatározására vonatkoznak. Márpedig bár az 1408/71 rendelet az INPS és a Ryanair közötti jogvita szempontjából releváns teljes – 2006 júniusától 2010 februárjáig tartó – időszakban ténylegesen hatályban volt, nem ez a helyzet az INAIL és a Ryanair közötti jogvita szempontjából releváns időszak tekintetében, amely 2008. január 25-től és 2013. január 25-ig tartott. Az 1408/71 rendeletet ugyanis 2010. május 1-jétől hatályon kívül helyezte és felváltotta a 883/2004 rendelet.

Következésképpen a jelen ügyben alkalmazandó szociális biztonsági szabályozás meghatározásához nemcsak a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott 1408/71 rendeletet kell alapul venni, hanem a 883/2004 rendelet két érintett változatát is.

- 50 A feltett kérdést tehát úgy kell érteni, mint amely lényegében annak meghatározására irányul, hogy az 1408/71 rendeletnek és a 883/2004 rendelet két érintett változatának a releváns rendelkezései szerint melyik szociális biztonsági szabályozás alkalmazandó a valamely tagállamban székhellyel rendelkező légitársaság légiutas-kísérő személyzetének olyan tagjaira, akikre nem vonatkozik E101-es igazolás, és akik naponta 45 percen keresztül egy *crew room* nevű, a személyiség fogadására szánt, olyan helyiségben végeznek munkát, amellyel az említett légitársaság egy másik, olyan tagállam területén rendelkezik, amelyben e légiutas-kísérő személyzetnek lakóhelye van, valamint akik a munkaidő fennmaradó részében e légitársaság légi járműinek a fedélzetén tartózkodnak.
- 51 Először is meg kell állapítani, hogy az 1408/71 rendeletet illetően az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az alapügyekben alkalmazandó szociális biztonsági szabályozást e rendelet 14. cikke (2) bekezdése a) pontjának i. alpontja vagy az említett rendelet 14. cikke (2) bekezdése a) pontjának ii. alpontja alapján kell-e meghatározni.
- 52 Emlékeztetni kell arra, hogy e rendelkezések, amelyek eltérést képeznek az 1408/71 rendelet 14. cikke (2) bekezdésének a) pontjában előírt, azon elvtől, amely szerint az olyan személy, aki egy olyan vállalkozás utazó vagy légiutas-kísérő személyzetének tagja, amely más vagy saját számlájára nemzetközi vasúti, közúti, légi vagy belvízi személyszállítási vagy árufuvarozási szolgáltatást végez, és amely vállalkozás székhelye egy tagállamban található, ez utóbbi tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik, olyan eltérő szabályokat írnak elő, amelyek kölcsönösen kizárják egymást. E rendelet 14. cikke (2) bekezdése a) pontjának ii. alpontját ugyanis csak akkor kell alkalmazni, ha a releváns szociális biztonsági szabályozás az említett rendelet 14. cikke (2) bekezdése a) pontjának i. alpontja alapján nem határozható meg.
- 53 Az 1408/71 rendelet 14. cikke (2) bekezdése a) pontjának i. alpontja szerint a nemzetközi légi járatokat üzemeltető légitársaság légiutas-kísérő személyzetének részét képező, olyan személy, akit az e légitársaság székhelye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban található fióktelepen vagy állandó képviselőten foglalkoztatnak, azon tagállam szabályozásának a hatálya alá tartozik, amelynek területén e fióktelep vagy állandó képviselőt találhatók.
- 54 E rendelkezés alkalmazása két együttes feltétel teljesülését követeli meg, nevezetesen egyrészt azt, hogy az érintett légitársaság fiókteleppel vagy állandó képviselővel rendelkezzen a székhelye szerintiől eltérő tagállamban, másrészt pedig, hogy a szóban forgó személyt ez a jogalany alkalmazza (2020. április 2-i CRPNPAC és Vueling Airlines ítélet, C-370/17 és C-37/18, EU:C:2020:260, 55. pont).
- 55 Az első feltételt illetően a Bíróság megállapította, hogy a „fióktelep” és az „állandó képviselő” fogalmát az 1408/71 rendelet nem határozza meg, és e tekintetben nem is utal vissza a tagállamok jogára, e fogalmakat következésképpen önálló módon kell értelmezni. Az uniós jog más rendelkezéseiben szereplő azonos vagy hasonló fogalmakhoz hasonlóan e fogalmakat úgy kell értelmezni, hogy azok a tényleges gazdasági tevékenység végzése céljából létesített, az állandóság és a folytonosság jellemzőit mutató olyan másodlagos letelepedési formát jelölnek, amely e célból

szervezett tárgyi és személyzeti eszközökkel, valamint a székhelyhez képest bizonyos fokú autonómiával rendelkezik (2020. április 2-i CRPNPAC és Vueling Airlines ítélet, C-370/17 és C-37/18, EU:C:2020:260, 56. pont).

- 56 A második feltételt illetően a Bíróság hangsúlyozta, hogy a légitársaság légiutas-kísérő személyzetének munkaviszonya jelentős mértékben kapcsolódik ahhoz a helyhez, ahonnan ez a személyzet a munkáltatóval szemben fennálló kötelezettségeit elsősorban teljesíti. Ez a hely annak a helynek felel meg, ahonnan az említett személyzet a szállítási feladatait végzi, illetve ahová a feladatok elvégzését követően visszatér, ahol a feladataival kapcsolatos utasításokat kapja és munkáját megszervezi, valamint ahol munkaeszközei vannak, amely megegyezhet a bázishelyével (2020. április 2-i CRPNPAC és Vueling Airlines ítélet, C-370/17 és C-37/18, EU:C:2020:260, 57. pont). Következésképpen a Bíróság megállapította, hogy az a hely, ahol a légiutas-kísérő személyzetet alkalmazták, az 1408/71 rendelet 14. cikke (2) bekezdése a) pontjának i. alpontja értelmében vett fióktelepnek vagy állandó képviseletnek minősülhet, mivel az megfelel annak a helynek, ahonnan e személyzet a munkáltatóval szemben fennálló kötelezettségeinek alapvető részét teljesíti (lásd ebben az értelemben: 2020. április 2-i CRPNPAC és Vueling Airlines ítélet, C-370/17 és C-37/18, EU:C:2020:260, 58. pont).
- 57 A Bíróság ily módon arra az ítélkezési gyakorlatra hivatkozott, amely a 44/2001 rendelet 19. cikke 2. pontjának a) alpontja értelmében véve az egyedi munkaszerződésekre alkalmazandó jognak a meghatározására vonatkozik, és többek között a 2017. szeptember 14-i Nogueira és társai ítéletre (C-168/16 és C-169/16, EU:C:2017:688). E tekintetben azon hely meghatározásához, ahonnan a légiutas-kísérő személyzet a munkáltatóval szemben fennálló kötelezettségeinek alapvető részét teljesíti, valószínűsítő körülmények együttesét kell alapul venni, minden olyan információ figyelembevételével, amely a munkavállaló tevékenységét jellemzi, és többek között lehetővé teszi annak megállapítását, hogy mely tagállamban található az a hely, ahonnan a munkavállaló a szállítási feladatait végzi, illetve ahová a feladatok elvégzését követően visszatér, ahol a feladataival kapcsolatos utasításokat kapja és munkáját megszervezi, valamint ahol munkaeszközei vannak (lásd ebben az értelemben: 2020. április 2-i CRPNPAC és Vueling Airlines ítélet, C-370/17 és C-37/18, EU:C:2020:260, 57. pont).
- 58 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból az tűnik ki, hogy a Ryanair az érintett időszakokban az Orio al Serio repülőtéren a személyzet fogadására szánt, olyan helyiséggel rendelkezett, amely a személyzete által nyújtott szolgáltatások teljesítésének az irányítására és megszervezésére szolgált. E helyiség a személyzetre és a légi járatokra vonatkozó dokumentumok megőrzése érdekében számítógépekkel, telefonokkal, faxokkal és polcokkal volt ellátva, és azt a Ryanair teljes személyzete igénybe vette az egyes műszakokat megelőző és azt követő tevékenységekhez (*check-in* és *check-out* a belépés és távozás kártyával történő regisztrációjához, az üzemeléssel kapcsolatos egyeztetés, és záróbeszámoló), valamint a Ryanair Dublinban (Írország) található székhelyének a személyzetével való kommunikációhoz. A repülésre átmenetileg alkalmatlan személyzetnek az említett helyiségben kellett a munkáját végeznie. A jelenlévő és a repülőtéren tartózkodó személyzet kapcsolattartója, aki a személyzetet koordinálta, az e helyiségben található álláshelyéről ellenőrizte a repülőtéren dolgozó személyzetet, és adott esetben innen hívta be az otthon tartózkodó tartalékszemélyzetet. Végezetül a Ryanair személyzetének e helyiségtől olyan távolságra kellett tartózkodnia, ahonnan legfeljebb egy óra alatt beér.
- 59 A fentiekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a Ryanair személyzetének fogadására szánt, az Orio al Serio repülőtéren található helyiség az 1408/71 rendelet 14. cikke (2) bekezdése a) pontjának i. alpontja értelmében vett, olyan fióktelepnek vagy állandó képviseletnek minősül,

- ahol a szóban forgó munkavállalókat az érintett időszakokban foglalkoztatták, így ezen időszakok azon részében, amelyben e rendelet hatályban volt, a szóban forgó munkavállalók e rendelkezés alapján az olasz szociális biztonsági szabályozás hatálya alá tartoztak.
- 60 Meg kell tehát állapítani, hogy a releváns szociális biztonsági szabályozás meghatározható az 1408/71 rendelet 14. cikke (2) bekezdése a) pontjának i. alpontja alapján, így az említett rendelet 14. cikke (2) bekezdése a) pontjának ii. alpontja nem alkalmazható.
- 61 Másodszor a 883/2004 rendeletet illetően hangsúlyozni kell, hogy ezen utóbbinak a 2009-ben módosított változata az 1408/71 rendelettel ellentétben a légiutas-kísérő személyzet vonatkozásában nem írt elő különös kollíziós szabályokat.
- 62 A 883/2004 rendelet két érintett változata 13. cikke (1) bekezdésének a) pontja ezzel szemben megfogalmazza azt az elvet, amely szerint az olyan személy, aki szokásosan két vagy több tagállamban tevékenykedik munkavállalóként, a lakóhely szerinti tagállam szabályozásának a hatálya alá tartozik, ha e személy a tevékenységének jelentős részét e tagállamban végzi.
- 63 A 987/2009 rendelet 14. cikkének (8) bekezdése pontosítja, hogy a 883/2004 rendelet érintett két változata 13. cikke (1) és (2) bekezdésének alkalmazásában a valamely tagállamban folytatott munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenység „jelentős részének” a valamely tagállamban való gyakorlása azt jelenti, hogy a munkavállaló vagy önálló vállalkozó tevékenységeinek mennyiségileg jelentős részét ott gyakorolja, anélkül, hogy szükségszerűen e tevékenységek főbb részéről lenne szó. Annak meghatározásakor, hogy a tevékenységek jelentős részét valamely tagállamban végzik-e, a munkavállalói tevékenység tekintetében a munkaidőt és/vagy a díjazást kell figyelembe venni. Ezen ismérvek tekintetében a 25%-ánál kisebb arányú megfelelés azt jelzi, hogy a tevékenységek jelentős részét nem az érintett tagállamban végzik.
- 64 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem tartalmaz információt a szóban forgó munkavállalók díjazásáról. Ez utóbbiak munkaidejét illetően a kérdést előterjesztő bíróság közli, hogy a szóban forgó munkavállalók az érintett időszakokban Olaszországban rendelkeztek lakóhellyel, és Olaszország területén – pontosabban a személyzet fogadására szánt, az Orio al Serio repülőtéren található helyiségben – naponta 45 percet dolgoztak, a munkaidő fennmaradó részében pedig a Ryanair légi járművein tartózkodtak. Következésképpen – a szóban forgó munkavállalók teljes napi munkaideje meghatározásának a sérelme nélkül – nem tűnik úgy, hogy e munkavállalók a munkaidejüknek legalább a 25%-ában a lakóhelyük szerinti tagállamban végezték a munkájukat.
- 65 Mindazonáltal a fent jelzett kritériumok alapján a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia, hogy az érintett időszakokban a szóban forgó munkavállalók a lakóhelyük szerinti tagállamban, azaz Olaszországban végezték-e tevékenységük jelentős részét. Igenlő válasz esetén a 2009-ben módosított 883/2004 rendelet alapján úgy kell tekinteni, hogy e munkavállalók 2010. május 1-jétől, az említett rendelet hatálybalépésének időpontjától az olasz szociális biztonsági szabályozás hatálya alá tartoztak.
- 66 Nemleges válasz esetén a 883/2004 rendelet két érintett változata 13. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontját kell alkalmazni, amely szerint ha a két vagy több tagállamban szokásosan munkavállalóként tevékenykedő személy a tevékenységének a jelentős részét nem a lakóhely szerinti tagállamban végzi, azon tagállam szabályozásának a hatálya alá tartozik, amelyben az őt alkalmazó vállalkozás vagy munkáltató bejegyzett székhelye vagy lakóhelye található, így a szóban forgó munkavállalók főszabály szerint az ír szociális biztonsági szabályozás hatálya alá tartoztak.

- 67 Meg kell azonban jegyezni, hogy ilyen esetben a 883/2004 rendelet két érintett változata 87. cikkének (8) bekezdése előírja, hogy amennyiben az említett rendelet alkalmazása olyan szociális biztonsági szabályozás meghatározásához vezet, amely nem felel meg az 1408/71 rendelet II. címe alapján alkalmazandó szabályozásnak, az érintett munkavállaló továbbra is azon szabályozás hatálya alá tartozik, amely az 1408/71 rendelet értelmében rá vonatkozik, kivéve ha azt kéri, hogy az ezen 883/2004 rendeletből eredő szabályozást alkalmazzák rá.
- 68 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból nem tűnik ki, hogy a szóban forgó munkavállalók ilyen kérelmeket nyújtottak volna be, amit azonban a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia. Amennyiben nem nyújtottak be kérelmet, a 883/2004 rendelet 87. cikkének (8) bekezdése alapján úgy kell tekinteni, hogy a szóban forgó munkavállalók 2010. május 1-jét követően továbbra is az olasz szociális biztonsági szabályozás hatálya alá tartoznak.
- 69 Harmadszor meg kell állapítani, hogy 2012-ben módosított 883/2012 rendelet a 11. cikkének (5) bekezdésében új kollíziós szabályt tartalmaz, amely szerint a hajózó személyzet és a légiutas-kísérő személyzet légi személy- vagy áru fuvarozási szolgáltatásokat lebonyolító tagjainak tevékenységét azon tagállamban végzett tevékenységnek kell tekinteni, amelyben a 3922/91/EGK rendelet III. mellékletében meghatározottak szerint a bázishelyük található.
- 70 Az említett melléklet szerint a bázishely az üzemben tartó által a személyzet tagja számára kijelölt hely, ahol az rendszerint megkezdji és befejezi szolgálati idejét vagy szolgálati idejeinek egy sorozatát és ahol normál körülmények között az üzemben tartó nem felelős a személyzet érintett tagjának elszállásolásáért.
- 71 Azon információkra tekintettel, amelyeket a kérdést előterjesztő bíróság a Ryanair személyzetének fogadására szánt, az Orio al Serio repülőtéren található helyiségre vonatkozóan szolgáltatott, és többek között azon körülményre tekintettel, hogy a szóban forgó munkavállalók ott kezdték meg és fejezték be a napjukat, és annak során egy óránál kevesebb időt ott kellett tartózkodniuk, az ilyen helyiséget a 2012-ben módosított 883/2004 rendelet 11. cikkének (5) bekezdése értelmében vett „bázishelynek” kell tekinteni. Így 2012. június 28. és 2013. január 25. között a szóban forgó munkavállalók a 2012-ben módosított 883/2004 rendelet szerint az olasz szociális biztonsági szabályozás hatálya alá tartoztak.
- 72 A fenti megfontolások összességéből az következik, hogy a Ryanairnek az Orio al Serio repülőtérre beosztott, E101-es igazolással nem rendelkező munkavállalóira az érintett időszakokban alkalmazandó szociális biztonsági szabályozás – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálat sérelme nélkül – az olasz szabályozás.
- 73 Következésképpen az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1408/71 rendelet 14. cikke (2) bekezdése a) pontjának i. alpontját, a 883/2004 rendelet két érintett változata 13. cikke (1) bekezdésének a) pontját és 87. cikkének (8) bekezdését, valamint a 2012-ben módosított 883/2004 rendelet 11. cikkének (5) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a valamely tagállamban székhellyel rendelkező légitársaság légiutas-kísérő személyzetének olyan tagjaira, akikre nem vonatkozik E101-es igazolás, és akik naponta 45 percen keresztül egy *crew room* nevű, a személyiség fogadására szánt, olyan helyiségben végeznek munkát, amellyel az említett légitársaság egy másik, olyan tagállam területén rendelkezik, amelyben e légitársaság légi személyzetnek lakóhelye van, valamint akik a munkaidő fennmaradó részében e légitársaság légi járműinek a fedélzetén tartózkodnak, ezen utóbbi tagállam szociális biztonsági szabályozását kell alkalmazni.

A költségekről

- 74 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hetedik tanács) a következőképpen határozott:

A 2004. március 31-i 631/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított, és az 1996. december 2-i 118/97/EK tanácsi rendelettel módosított és naprakésszé tett, a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet 14. cikke (2) bekezdése a) pontjának i. alpontját, a 2009. szeptember 16-i 988/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel, majd a 2012. május 22-i 465/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított, a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 13. cikke (1) bekezdésének a) pontját és 87. cikkének (8) bekezdését, valamint a 465/2012 rendelettel módosított 883/2004 rendelet 11. cikkének (5) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a valamely tagállamban székhellyel rendelkező légitársaság légiutas-kísérő személyzetének olyan tagjaira, akikre nem vonatkozik E101-es igazolás, és akik naponta 45 percen keresztül egy *crew room* nevű, a személyzet fogadására szánt, olyan helyiségben végeznek munkát, amellyel az említett légitársaság egy másik, olyan tagállam területén rendelkezik, amelyben e légiutas-kísérő személyzetnek lakóhelye van, valamint akik a munkaidő fennmaradó részében e légitársaság légi járműinek a fedélzetén tartózkodnak, ezen utóbbi tagállam szociális biztonsági szabályozását kell alkalmazni.

Aláírások